

פרשת חקת

תשע"ח

"זאת התורה אדם כי ימות באהל" (במדבר יט, יד) - אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה", דורשים חז"ל (ברכות סג ע"ב).

מה הדרשה שייכת להלכות טומאה וטהרה? איך הדרש מסתדר עם הפשט? התורה אומרת שכשאדם חי הוא טהור, אבל כשהוא מת הוא נעשה אבי אבות הטומאה.

מכאן משמע שהגוף הוא טמא, והנשמה היא שטהורה ומחיה את הגוף, לכן אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה - שעושה את הנשמה עיקר, שגופו כפוף לנשמתו.

אדם שכזה חייו הם חיים, אבל ברגע שהוא מת הוא יפסיק ללמוד ואז יישאר רק גוף טמא.

הרמב"ם אומר (הקדמה לפרקי אבות ה): **"בְּכָל דְּרָכֶיךָ דַּעְהוּ"** (משלי ג, ו) - כל מה שאדם עושה כדי לעבוד את ה' זה עבודת ה', גם אכילה ושתיה! הוא מקיים גם בזה מצווה. לכן אדם צריך לאכול בשביל שיהיה לו כוחות לעבוד את ה', שלא יאכל סתם אלא שיכוון בזה לעבודת ה'. צריך לאכול בזמן, לישון בזמן וללמוד בזמן. אם אדם ירצה לקיים פת במלח ומים במשורה כפשוטו בסוף הוא גם יישן על הסטנדר... צריך לאכול כמו שצריך. אנחנו זקוקים לגשמיות נורמלית, ולכן ננהג בה על מנת ללמוד היטב. אם ישנים טוב במיטה לא ישנים על הסטנדר אחר כך.

לשאוף להיות עבד ה'. לעבד אין משלו כלום, רק מה שרבו נותן לו. הוא חי למען הרב, צריך להיות דבק בקדוש ברוך הוא.

יש רק ארבעה אנשים שקיבלו בשלמות את המצווה של **"וּלְדַבְּקָהּ בּוֹ"** (דברים יא, כב), שחיו לגמרי למען ה' - האבות ומשה, אבל כל אחד צריך להשתדל כפי יכולתו להיות דבק בה'.

התורה מצווה אותנו להידבק במידותיו - מה הוא רחום אף אתה היה רחום. הדביקות בה' היא על ידי דביקות בתלמידי חכמים.

בקריאת שמע אנחנו אומרים (שם ו, ה): **"וְאַהֲבַתְּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ"** - להיות מוכנים אפילו להיהרג על קידוש ה'.

לא צריך להיהרג בפועל כדי לקיים את המצווה, אנחנו מקווים שלא יקרה בפועל, אבל הנכונות היא שקובעת.

חז"ל דורשים דרשה נוספת בפרשתנו, גם היא לכאורה לא שייכת ברמת הפשט. **"עַל כֵּן יֹאמְרוּ הַמּוֹשְׁלִים בְּאֵז חֶשְׁבוֹן"** (במדבר כא, כז) - חז"ל אומרים (בבא בתרא עח ע"ב) שמדובר על המושלים ביצרם שמוחשבים שכר מצוות, **"בואו ונחשב חשבוננו של עולם, הפסד מצווה כנגד שכרה וכו'".**

הדרשה תמוהה מאוד, הרי הפסוקים מדברים על מלחמת סיחון. מה פתאום חז"ל מכניסים כאן את ההקשר של המושלים ביצרם? סיחון לא משל ביצרו וגם לא מלך מואב הראשון, ואם כן מה הקשר בין הפשט לדרוש?

האמת היא שזה ממש פשטא דקרא.

מלך סיחון נלחם במלך מואב הראשון וניצח אותו, אבל אחרי כן התברר שהכל היה כדי לתת לישראל את אותו חבל ארץ שסיחון כבש מיד מואב. לישראל הרי אסור להילחם במואב, **"אַל תִּצַּר אֶת מוֹאָב"** (דברים ג, ט), ואם כן היו צריכים שחבל ארץ זה יכבש על ידי סיחון כדי שיוכלו לכבוש אותו. כל המלחמה הזאת הייתה בשביל ישראל, הכל בעולם נעשה בהשגחה פרטית ואנחנו צריכים לחשב הכל כפי החשבון האמיתי הסופי ולא כפי הנראה לעין, ומתוך כך להאמין ביכולת ה' להוריש לנו את הארץ וכו'.

לכן יאמרו המושלים בישראל שצריך לעשות חשבון, לא לפי מה שרואים כרגע אלא לפי החשבון הסופי, הפסד מצווה כנגד שכרה.

נדמה שסיחון הוא גדול ועצום, אבל בסוף הוא נופל ביד ישראל.

בחשבון המיידית היה נראה שניצח, אבל בחשבון ארוך הטווח מסתבר שלא הוא שיקבל את הארץ הזו.

כך גם במצוות, צריך לחשב את החשבון הנצחי של השכר העצום שבקיום המצוות ולא את החשבון המיידית, שלפעמים גורם למצווה להראות כהפסד.

גם אם נדמה לאדם שלאכול ולשתות טוב זה מה שחשוב, החשבון האמיתי הוא של חיי נצח. כל דקה של תלמוד תורה נותנת לו כך וכך בעולם שכולו טוב, כל צדקה וחסד, תפילה ומצווה. זה שכר גדול ועצום! מי שיעשה את החשבון הזה ודאי שישתדל ללמוד כפי יכולתו.

אם אדם היה יודע כמה הוא מפסיד כשהוא מתבטל מלימוד תורה, אם היה יכול לראות את החשבון העליון, הוא לא היה מתעצל.

למה לא שולחים לנו את החשבון? כי אין מספיק ספרות לרשום את החשבון הזה! אבל אנחנו צריכים לדעת שהכל צפוי והרשות נתונה, והכל לפי רוב המעשה. החשבון לא אובד והוא נצחי ומדויק.

תשע"ט

"עַל כֵּן יֹאמְרוּ הַמּוֹשְׁלִים" (במדבר כא, כז) - דרשו חז"ל (בבא בתרא עח ע"ב): **"אלו המושלים ביצרם"**, **"באז חֶשְׁבוֹן"** - באז נחשוב חשבוננו של עולם: הפסד מצווה כנגד שכרה, ושכר עבירה כנגד הפסדה".

איך זה מתקשר לפרשה? **"על כן"**, מה זה על כן?

אני חושב שזה מתקשר בפשיטות. מה כתוב קודם (שם, כו)?

"כִּי חֲשַׁבְוּ עַיִר סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי הוּא וְהוּא נִלְחַם בְּמֶלֶךְ מוֹאָב הָרִאשׁוֹן."

מה אמרו כל הפרשנים המדיינים כשסיחון נלחם על חשבון? שסיחון מלך חכם וגיבור, איך שהוא ניצח את מלך מואב. ואולי היו אומרים גם שהעזרה שקיבל מבלעם בן בעור - זה היה חשוב מאוד.

מה אנחנו יודעים היום? שכל זה היה רק כדי ש**"עמון ומואב טיהרו בסיחון"** (חולין ס ע"ב).

ה' רצה לתת ליהודים את ארץ חשבון, אבל חשבון הייתה של מואב ואסור ליהודים להילחם במואב. אז סיחון כבש את חשבון, ואז היהודים יכלו לכבוש את חשבון.

אז כל התכלית הייתה רק בשביל ישראל.

"על כן יאמרו המשלים באו חשבון". אל תסתכלו על הרגע, אלא תעשו את החשבון של עולם, מה קיים ולא מה זמני.

אל תסתכל על הזמני, תסתכל על הנצחי. זה חשבוננו של עולם.

יש עוד פרשה כזו בתורה, כל הכיבושים של אמרפל וחבריו:

"וַיִּכְנוּ אֶת רְפָאִים בְּעֶשְׂתֵּרֶת קַרְנִים וְאֶת הַזְּזִים בְּהֶם וְאֶת הָאִיִּמִּים בְּשׁוּה קַרְיָתִים; וְאֶת הַחֲרִי בְּהָרִים שַׁעִיר עַד אֵיל פֶּאֶרֶן אֲשֶׁר עַל הַמְּדַבֵּר. וַיֵּשְׁבוּ וַיָּבֵאוּ אֶל עֵין מִשְׁפַּט הוּא קָדֵשׁ וַיִּכְנוּ אֶת כָּל שְׂדֵה הָעַמְלָקִי וְגַם אֶת הָאֱמֹרִי הַיֹּשֵׁב בְּחֻצְצָן תְּמָר" (בראשית יד, ה-ז).

בשביל מה כל הרשימה הזו של הכיבושים של אמרפל וחבריו?

התורה מספרת לנו שאמרפל וחבריו באו בעיקר נגד אברהם, לקחו את לוט בשבי.

כל מה שהם עשו, הם פינו את הארץ למשפחת אברהם!

"וַיִּכְנוּ אֶת רְפָאִים בְּעֶשְׂתֵּרֶת קַרְנִים" - את זה קיבלו אחר כך בני גד.

"וְאֶת הַזְּזִים בְּהֶם" - רש"י כבר מסביר שזוזים הם זמזמוים - זה מה שקיבלו בני עמון, הקרובים של אברהם.

"וְאֶת הָאִיִּמִּים בְּשׁוּה קַרְיָתִים" - את זה קיבלו מואב, הקרובים של אברהם.

"וְאֶת הַחֲרִי בְּהָרִים שַׁעִיר" - זה קיבל עשו, הנכד של אברהם.

"וַיִּכְנוּ אֶת כָּל שְׂדֵה הָעַמְלָקִי" - את זה קיבל עמלק, הנכד של נכד של אברהם.

"וְגַם אֶת הָאֱמֹרִי הַיֹּשֵׁב בְּחֻצְצָן תְּמָר" - אומר רש"י: היא עין גדי - קיבל יהודה, מבני אברהם.

אז כל מה שהם עשו, הם פינו את הארץ למשפחת אברהם.

רואים שעלינו לא להסתכל על הרגע, על הניצחונות הגדולים של אמרפל, אלא **"לְהַשְׁמִדֵם עַד עַד"** (תהילים צב, ח).

זה הכל בשביל ישראל, משפחת אברהם.

גם אלו שלא כל כך אוהבים, כמו עמלק, אבל בכל זאת ממשפחת אברהם. הכל בשביל משפחת אברהם.

מה שהיה בדור מאוחר יותר, כבר בימי חיי. בילדותי, מפת העולם - מי שראה - הייתה מלאה חלקים ששייכים לאנגליה. המון מקומות על פני כדור הארץ היו שייכים לאנגליה. אחרי מלחמת העולם הראשונה, ראינו כבר קצת מה התועלת בזה, שהאנגלים נלחמו כאן בתורכים, והצליחו להקים בית לאומי ליהודים בארץ ישראל. אחרי מלחמת העולם השנייה כבר הואר יותר שנקודות שאף פעם לא שמענו עליהם, היו נקודות מרכזיות במלחמת העולם השנייה למנוע מהגרמנים לכבוש את ארץ ישראל. לולי הם, היה קורה בארץ ישראל מה שקרה חס ושלום בפולניה ובהונגריה. ממש, זה היה לתועלת ישראל כל מה ששלטו האנגלים. ואחרי מלחמת העולם באמת הכל התפורר, לא נשאר לאנגלים הרבה מכל השלטון שלהם. רואים מכאן שלא להסתכל על הזמני, לא להסתכל על הסופי.

"וַיְהִי עֲשׂוֹ אִישׁ יָדַע צִיד אִישׁ שְׂדֵה" . הוא פעיל מאוד, אבל יעקב הוא לא פעיל, הוא **"אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֱהָלִים"** (בראשית כה, כז).

אבל התרגום מתרגם על **"אִישׁ שְׂדֵה"**: **"נַחֲשִׁירְכָן"**, או בגרסה אחרת **"נַחֲשִׁדְכָן"**. עשיו הוא איש נח, לא פועל.

איך זה? עשיו פעיל, ויעקב לא פעיל?

עשיו פעיל, אבל אם נסתכל היום: מי היום זה זוכר את עשיו? רק מי שלומד את התורה של יעקב יודע שהיה איש כזה ששמו עשיו. אחרת, אף אחד לא היה יודע על עשיו.

אז הנצחי זה יעקב, ה**"יֹשֵׁב אֱהָלִים"**. הפעיל כביכול, עשו, לא נשאר ממנו כלום, חוץ ממה שהוא נזכר בתורה של יעקב.

צריך לראות מה הנצחי, לא לראות את הזמני. זה חשבוננו של עולם.

כל מה שבעולם הזה הוא זמני, מה ששייך לעולם הבא הוא נצחי.

כמובן, התורה והמצוות של ישראל זה נצחי, אבל הכל מבחינת הנצח.

"לְמַעַן יֵאָרְכּוּ יְמֵיךָ" (דברים ה, טז) - **לְעוֹלָם שְׂכוּלוֹ אַרְוֶךְ"** (קידושין לט ע"ב). כי בעולם הזה

הכל קצר, טווח קצר. הטווח הארוך זה עולם הבא, עולם שכולו ארוך.

"לְמַעַן יֵאָרְכּוּ יְמֵיךָ" - לְעוֹלָם שְׂכוּלוֹ אַרְוֶךְ".

זה חשבוננו של עולם שצריך לעשות. מה אני משיג מבחינת עולם הבא. לא מה אני משיג מבחינת עולם הזה, אלא מה אני משיג מבחינת עולם הבא. מה הנצחי במעשים שלי ומה לא נצחי.

זה חשבוננו של עולם שצריך לעשות.

"עַל כֵּן יֹאמְרוּ הַמְּשֻׁלִּים בְּאוֹ חֶשְׁבוֹן תִּבְנֶה וְתִכְוֶנֶן עִיר סִיחּוֹן" (במדבר כא, כז).
אז כידוע דרשו חז"ל (בבא בתרא עח ע"ב):

"עַל כֵּן יֹאמְרוּ הַמְּשֻׁלִּים - אֵלוֹ הַמוֹשְׁלִים בִּיצְרָם, בְּאוֹ חֶשְׁבוֹן - בּוֹאוּ נַחֲשׁוּב חֶשְׁבוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, הַפֶּסֶד מִצּוּוֹה כִּנְגַד שִׁכְרָה וְשִׁכְרָה עֲבִירָה כִּנְגַד הַפֶּסֶדָה", וכן המשך הפרשה.

אבל איך התחלת הפסוק: **"עַל כֵּן"** - על מה? איך זה מתקשר?
אני חושב שזה מתקשר טוב מאוד לפרשה.

הרי על מה הפרשה מדברת?
הפרשה מדברת על שסיחון נלחם במלך מואב הראשון, **"וַיִּקַּח אֶת כָּל אֲרָצוֹ מִיָּדוֹ"** (שם, כו).

מה אמרו האנשים כששמעו את זה? "אה, סיחון מלך מוצלח כל כך, גיבור וחכם".
אבל בלעם עזר לו, בלעם קילל את מואב - לא באמת הצלחה לסיחון. אולי עוד מעט יכבוש עוד מקומות.

מה אנחנו יודעים?

שכל זה היה רק לתועלת ישראל.

כמו שחז"ל אומרים (חולין ס ע"ב) ש**"עמון ומואב טיהרו בסיחון"** - שסיחון כבש את חלק מארץ מואב, ועל ידי זה יכלו אחר כך היהודים לכבוש את זה ולשבת בזה.
כי היה אסור ליהודים להילחם במואב. אז נלחמו בסיחון.

"עַל כֵּן" - על זה **"יֹאמְרוּ הַמְּשֻׁלִּים"**, כשתחשוב חשבוננו של עולם.

אתה נדמה לך שסיחון הוא 'איי-איי-איי', ואתה רואה בסוף שסיחון **"בְּפִרְחָה רִשְׁעִים כָּמוֹ עֵשָׂב וְגו' לְהַשְׁמָדֵם עַדֵּי עַד"** (תהילים צב, ח), הכל רק לתועלת ישראל.
זה מראה לך שלא תלך רק לפי מה שנראה לעין, **"עַל כֵּן יֹאמְרוּ הַמְּשֻׁלִּים בְּאוֹ חֶשְׁבוֹן"** - בואו נחשוב חשבוננו של עולם.

צריך לראות תמיד מה התועלת האמיתית, מה הקדוש ברוך הוא רוצה.

ואנחנו לא רואים את זה מיד, מה הקדוש ברוך הוא רוצה.

לפעמים נראים דברים תמוהים מאוד.

אז היום אנחנו לא מבינים את השואה, למה הייתה שואה.

אם לקחת דוגמה יותר קרובה - אנחנו גם לא יודעים למה יש את הממשלה החדשה.

אבל הקדוש ברוך הוא יש לו חשבונות. אנחנו לא רואים.

אנחנו צריכים להשתדל לשמור את התורה בכל מצב, עד כמה שבידינו לשמור את התורה, והקדוש ברוך הוא יש לו חשבונות.

ודאי **"כָּל דַּעְבִּיד רַחֲמָנָא לְטַב עֲבִיד"** (ברכות ס ע"ב), בזה אנחנו מאמינים.

אבל זה לא אומר שאנחנו צריכים לקבל.

אנחנו צריכים להשתדל לעשות מה שבידינו, אבל להאמין שהקדוש ברוך הוא יודע את החשבונות, שהוא יעשה מה שטוב באמת.

תשפ"ב

"עַל כֵּן יֹאמְרוּ הַמְּשֻׁלִּים בְּאוֹ חֶשְׁבוֹן" (במדבר כא, כז).

ידוע מה שדרשו חז"ל על זה (בבא בתרא עח ע"ב):

"עַל כֵּן יֹאמְרוּ הַמְּשֻׁלִּים - אֵלּוּ הַמוֹשְׁלִים בִּיצְרָם, 'בְּאוֹ חֶשְׁבוֹן' - בְּאוֹ נַחֲשׁוּב חֲשׁוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם: הַפֶּסֶד מִצְּוֹה כִּנְגַד שְׂכָרָה, וְשֹׂכֵר עֲבִירָה כִּנְגַד הַפֶּסֶדָה" וכן הלאה.

אבל איך זה מתאים לפרשה?

הפרשה הזו מדברת על דברים אחרים לגמרי, על מלחמת ישראל בסיחון וכל זה. מה זה נכנס לפרשה?

וגם מה התחלת הפסוק **"עַל כֵּן"** - על מה? על מה **"יֹאמְרוּ הַמְּשֻׁלִּים בְּאוֹ חֶשְׁבוֹן"**? אבל באמת זה ממש מתאים לפרשה.

מה אומרת הפרשה? שהיתה מלחמה בין סיחון ומלך מואב הראשון. סיחון ניצח. מה חשבו כל האנשים?

"אוה, איזה גיבור סיחון, איזה ניצחון גדול היה לו. כבש את ארץ מואב, חלק מארץ מואב."

או ששיבחו את העוזרים שלו, את בלעם בן בעור - "איזה קוסמים מצויינים היו לו". כל זה היה למראית עין.

מה אנחנו יודעים? שכל זה היה רק בשביל תכלית ש"עמון ומואב טיהרו בסיחון" (חולין ס ע"ב) - שאת כל זה יכבשו ישראל אחר כך ויוכלו לשבת שם.

סיחון הלך **"לְהַשְׁמֵדֵם עַדֵי עַד"** (תהילים צב, ח).

אז **"עַל כֵּן יֹאמְרוּ הַמְּשֻׁלִּים בְּאוֹ חֶשְׁבוֹן"** - אל תסתכל על מה שנראה לך ברגע, אלא תסתכל על הפסד מצווה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה.

לא מה שאתה רואה כרגע, אלא מה שהחשבון הסופי.

זה הפשט של הפרשה, להתבונן ולראות מה שקרה בסיחון ומה קרה בסוף

נוסיף נקודה לפרש את דרשת חז"ל בסוף הדרשה: **"וְנִשְׁמֵם עַד נֶפֶחַ אֲשֶׁר עַד מִיִּדְבָּא"** (במדבר כא, ל),

ודרשו חז"ל (בבא בתרא עט ע"א): **"עַד שֶׁתְּבוֹא אֵשׁ שְׂאִינָה צְרִיכָה נִיפּוּחַ, 'עַד מִיִּדְבָּא' - עַד שֶׁתְּדַאֵיב נִשְׁמֵתָן"**, או פירוש אחר בגמרא.

אבל יש כאן מילה באמצע: **"אֲשֶׁר עַד מִיִּדְבָּא"**. מה עם המילה **"אֲשֶׁר"**?

אבל באמת, מי שישתכלל בחומש יראה שהמילה **"אֲשֶׁר"** היא עם נקודה על הרי"ש, והכלל בגמרא (בראשית רבה מח, יז) **"שָׁכַל מְקוֹם שֶׁהִכְתִּיב רַבָּה עַל הַנְּקוּדָה אֵתָּה דוֹרֵשׁ אֵת הַכְּתֵב"**.

אז זה כאילו כתוב רק אש, אז זה **"עַד נֶפֶחַ אֵשׁ" - עַד שֶׁתְּבוֹא אֵשׁ שְׂאִינָה צְרִיכָה נִיפּוּחַ"**.

זה ממש לפי הכתיב בתורה.

